

Sygn. akt II C 781/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział II Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Wojciechowski

Protokolant Wioleta Folman

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2012 roku na rozprawie w Warszawie spraw

z powództw M. R. (1) i B. L.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...) zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

1. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz M. R. (1) kwotę 304.771,83 zł (trzysta cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 115.764,83 zł (sto piętnaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt trzy grosze) za okres od dnia 30 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 189.007,- zł (sto osiemdziesiąt dziewięć tysięcy siedem złotych) za okres od dnia 7 grudnia 2011 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz B. L. kwotę 304.771,83 zł (trzysta cztery tysiące siedemset siedemdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 115.764,83 zł (sto piętnaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt trzy grosze) za okres od dnia 30 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 189.007,- zł (sto osiemdziesiąt dziewięć tysięcy siedem złotych) za okres od dnia 11 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty;
3. w pozostałej części powództwa oddala;
4. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz M. R. (1) i B. L. kwoty po 7.717,- zł (siedem tysięcy siedemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt **IIC 781/11**

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 7 października 2011 r. r. (prezentata biura podawczego) **powód – M. R. (1)** wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 304.771,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia sporządzenia operatu szacunkowego ustalającego wysokość odszkodowania albo od dnia wydania wyroku.

Niezależnie od powyższego z pozwem o zapłatę od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego także przez Wojewodę (...) kwoty 304.771,83 zł pozwem złożonym w dniu 4 listopada 2011 r. (prezentata biura podawczego) wystąpiła również jako **powódka – B. L.**, wnosząc przy tym o zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 25 września 2006 r. Sprawa z jej powództwa, zarejestrowana pod sygnaturą akt IIC 853/11, zgodnie z zarządzeniem z dnia 20 grudnia 2011 r. połączona została do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą wniesioną przez M. R. (1).

(zarządzenie z dnia 20.12.2011 r. – k. 54 akt IC 853/11)

Dochodząc od pozwanego zapłaty na rzecz każdego z powodów kwot po 304.771,83 zł, wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami proces, uzasadniając żądanie pozwu powodowie wskazali, iż dochodzą zapłaty tytułem odszkodowania za szkodę powstałą wskutek wydania przez (...)w dniu 14 września 1953 r. decyzji administracyjnej odmawiającej byłym właścicielom nieruchomości położonej w W.przy ul. (...)prawa własności czasowej do gruntu w/w nieruchomości oraz stwierdzenia przejścia położonych na tym gruncie budynków na własność Skarbu Państwa.

Decyzją z dnia 13 września 2000 r. Prezes Urzędu (...)po rozpatrzeniu wniosku następców prawnych byłych właścicieli stwierdził nieważność powyższego orzeczenia administracyjnego w części dotyczącej obecnie własność Skarbu Państwa, zaś w odniesieniu do części nieruchomości stanowiącej obecnie własność (...) nieważność tego orzeczenia decyzją z dnia 4 kwietnia 2011 r. stwierdziło Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W..

Powodom, jako następcom prawnym byłych właścicieli, wskutek ponownego rozpoznania wniosku z dnia 11 lutego 1949 r. odmówiono przyznania prawa użytkowania wieczystego do gruntu w części stanowiącej obecnie zarówno własność Skarbu Państwa jak i (...)

Uzasadniając powyższe powodowie wskazali na uszczerbek majątkowy wynikły z niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa własności czasowej gruntu objętego dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy, w sytuacji kiedy spełnione zostały przesłanki jego ustanowienia, zaś przyznane zostało ono innemu podmiotowi.

(pozew – k. 1 – 8, pozew – k. 1-8 akt IIC 853/11)

Modyfikując żądanie pozwu już w toku procesu pełnomocnik powoda zgłosił żądanie ewentualne, dochodząc zapłaty wskazanej wyżej kwoty od Skarbu Państwa – Wojewody (...), tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną wydaniem przez Sąd Apelacyjny niezgodnego z prawem postanowienia kończącego postępowanie w sprawie IC 869/06, wskazując na błędną wykładnię przepisów intertemporalnych, w tym wypadku art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692), która zamknęła powodom drogę do dochodzenia odszkodowania, domagając się przy tym zasądzenia odsetek ustawowych od wskazanych wyżej kwot od dnia 15 września 2006 r., tj. od dnia wniesienia pierwszego pozwu w sprawie IC 869/06, ewentualnie od dnia 29 grudnia 2010 r., tj. dnia sporządzenia operatu szacunkowego przez biegłego J. B. w sprawie IC 869/06, względnie od dnia następnego po tej dacie, ewentualnie od dnia wniesienia pozwu w sprawie niniejszej.

(pismo procesowe z dnia 30.03.2012 r. – k. 131 – 144).

Pozwany **Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...)**, a zastępowany w niniejszej sprawie przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 ze zm.) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od obojga powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, kwestionując powództwo tak co do zasady jak i wysokości, podnosząc niezależnie od tego zarzut przedawnienia roszczenia, z uwagi na niezachowanie trzyletniego terminu dochodzenia tego rodzaju roszczeń.

(odpowiedź na pozew M. R. – k. 63 – 67, odpowiedź na pozew B. R. – L. – k. 74 - 78)

Zajmując ostateczne stanowisko na rozprawie w dniu 5 września 2012 r. pełnomocnicy powodów poparli żądanie pozwu, pozwany zaś wniósł o oddalenie powództwa, przy czym w zakresie żądania pierwotnego, nie wynikającego z wydania orzeczenia przez Sąd Apelacyjny, podnosił jedynie zarzut przedawnienia, nie kwestionując przy tym wskazanej przez powodów wartości nieruchomości wynikającej z wyceny dokonanej w ramach postępowania toczącego się uprzednio w sprawie IC 869/06.

(stanowiska stron protokół rozprawy z dnia 5 września 2012 r. – k. 402 – 403)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zabudowana nieruchomość położona w W.przy ulicy (...), o powierzchni 469 m², oznaczona nr hip. „(...)w kol. (...)nr (...)i (...), rej. (...), stanowiła własność S. R.co do połowy, co do drugiej zaś połowy w częściach równych własność T. R., R. R. (1)i H. G.. Przedmiotowa nieruchomość została objęta działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279).

Z dniem 21 listopada 1945 r. (wejście w życie „dekretu (...)”) nieruchomość powyższa przeszła na własność gminy (...), która objęła grunt w posiadanie w dniu 16 sierpnia 1948 r., z dniem ogłoszenia w Dzienniku (...)

Wniosek dotychczasowych właścicieli o przyznanie im prawa własności czasowej do przedmiotowej nieruchomości, złożony w trybie art. 7 ust. 1 przywołanego dekretu w dniu 11 lutego 1949 r. został rozpoznany negatywnie.

Orzeczeniem (...)z dnia 14 września 1953 r. Nr (...)odmówiono przyznania dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...)położonej przy ul. (...), stwierdzając jednocześnie, iż wszystkie budynki (fragmenty) znajdujące się na przedmiotowym gruncie przeszły na własność Skarbu Państwa.

(orzeczenie – k. 315)

W tej sytuacji nieruchomość powyższa przeszła z dniem 21 listopada 1945 r. (wejście w życie „dekretu (...)”) na własność gminy (...), a z chwilą likwidacji gmin (1950 r.) na własność Skarbu Państwa, który przejął protokolarnie nieruchomość w zarząd i administrację państwową w dniu 29 października 1953 r.

Umową z dnia 3 marca 1961 działka gruntu o powierzchni 1194 m², w skład którego to terenu wchodziła także część gruntu nieruchomości oznaczonej nr rej. (...)„(...)w kol. (...)Nr(...)i (...)”, położony przy ul. (...)oddana została w użytkowanie wieczyste na okres 80 lat Spółdzielni Mieszkaniowej (...)pod zabudowę mieszkaniową, część nieruchomości stanowi ulicę (...).

Na skutek komunalizacji mienia, z dniem 27 maja 1990 r. przedmiotowy grunt stał się w części własnością Dzielnicy (...), zaś na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju m. st. Warszawy(Dz.U. Nr 41, poz. 361 ze zm.) - własnością Miasta (...), w części stanowi on nadal własność Skarbu Państwa.

Z wnioskiem o stwierdzenie nieważności orzeczeniem (...)z dnia 14 września 1953 r. nr (...), wystąpili spadkobiercy byłych właścicieli – H. G., M. R. (1), W. R.i B. L..

(wniosek z 28.02.2000 r. – k. 301 – 302)

Prezes Urzędu (...)decyzją z dnia 13 września 2000 r. nr (...)stwierdził nieważność orzeczenia administracyjnego wydanego przez (...)w dniu 14 września 1953 r. w części dotyczącej nieruchomości stanowiącej obecnie własność Skarbu Państwa.

Z kolei decyzją z dnia 4 kwietnia 2001 r. sygn. (...)Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W.stwierdziło na podstawie art. 156§ 1 pkt 2 kpa nieważność przywołanego na wstępie orzeczenia (...)z dnia 14 września 1953 r. nr (...)w części dotyczącej nieruchomości stanowiącej obecnie własność komunalną, odmawiającego przyznania dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej (użytkowania wieczystego) przedmiotowej nieruchomości przy ul. (...), z powodu rażącego naruszenia prawa, w tym wypadku art. 7 ust. 2 przywoływanego już wyżej „dekretu (...)”.

W tych okolicznościach wniosek spadkobierców byłych właścicieli o przyznanie prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości (dawniej prawa własności czasowej), został ponownie rozpoznany.

Wyrazem tego są:

- decyzja (...)nr (...)z dnia 7 kwietnia 2003 r., odmawiająca następcom prawnym dawnych współwłaścicieli hipotecznych ustanowienia prawa użytkowania wieczystego do gruntu położonego przy ul. (...)oznaczonego hip. „(...)w kol. (...)Nr (...)i(...)” nr rej. (...), w części stanowiącej obecnie własność komunalną tj. część działek ewidencyjnych nr

(...)i (...)w obrębie (...). Ta część gruntu dawnej nieruchomości poprzedników prawnych powodów jest obecnie w użytkowaniu wieczystym Spółdzielni Mieszkaniowej (...), zaś oddanie tej nieruchomości w użytkowanie wieczyste osobie trzeciej, (niezależnie od tego, iż zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego teren ten mógłby być oddany w użytkowanie wieczyste spadkobiercom), spowodowało w tym wypadku nieodwracalne skutki prawne z uwagi na chroniącą użytkownika wieczystego rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych.

- decyzja (...)nr (...)z dnia 15 grudnia 2003 r., którą odmówił on następcom prawnym dawnych współwłaścicieli hipotecznych: M. R. (1), W. R., H. G.i L.– R.ustanowienia prawa użytkowania wieczystego do gruntu nieruchomości położonej w W.przy ul. (...)ozn. hip. „(...)w kol. (...)Nr (...)i (...)” rej. (...)wchodzącej w skład działki ewidencyjnej nr (...)z obrębu (...). Ta część gruntu dawnej nieruchomości powodów stanowi obecnie ulicę (...)i jest we władaniu Zarządu(...), ponieważ zaś stanowi on teren ogólnodostępnej przestrzeni komunikacyjnej, brak jest możliwości pogodzenia przez wnioskodawców korzystania z gruntu z jego obecnym przeznaczeniem.

(decyzja (...) nr (...)z dnia 7.04. 2003 r. i nr (...)z dnia 15.12.2003 r. – k. 21 – 23, k. 24 – 25)

Niezależnie od wszczęcia powyższych postępowań, spadkobiercy byłych właścicieli występowali już wcześniej z wnioskiem o przyznanie odszkodowania za utraconą nieruchomość.

Jeszcze w roku 1995, pismem z dnia 8 listopada 1995 r., H. G., działając także w imieniu pozostałych spadkobierców, w tym również powodów, wniosła o odszkodowanie za zabrana przez Skarb Państwa nieruchomość.,

(pismo z dnia 8.11.1995 r. – k. 300)

Postępowanie w tej sprawie, uprzednio zawieszone, zakończone zostało wydaniem przez (...)w dniu 28 września 2004 r. decyzji Nr (...), odmawiającej powodom przyznania odszkodowania wobec braku spełnienia przesłanek określonych przepisem art. 215 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Powyższą decyzję, zaskarżoną przez następców prawnych byłych właścicieli, po rozpatrzeniu ich odwołania utrzymał w mocy Wojewoda (...)decyzją z dnia 22 grudnia 2004 r. nr (...).

W obu powyższych postępowaniach administracyjnych powodowie występowali jako strony tych postępowań.

(decyzja z dnia 28.09.2004 r. Nr (...)– k. 334 - 339, decyzja z dnia 22.12.2004 r. (...) – k. 340 – 341)

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2005 r. wydanym w sprawie (...)(...)Sąd (...)w Warszawie rozpoznając skargę W. R., B. L., M. R. (1)i H. G.na decyzję Wojewody (...)z dnia 22 grudnia 2004 r. nr 993/04 uchylił zaskarżoną decyzję oraz decyzję (...) z dnia 28.09.2004 r. nr (...), stwierdzając nadto, iż zaskarżona decyzja nie podlega wykonaniu.

(wyrok z dnia 21.12.2005 r. sygn. ISA/Wa 361/05 – k. 105 – 110)

(...) zgodnie z właściwością przekazał postanowieniem z dnia 24 lipca 2006 r. wniosek o odszkodowanie z dnia 8 listopada 1995 r. do rozpoznania Samorządowemu Kolegium Odwoławczemu w W., przy czym pomimo tego, iż uprzednie rozstrzygnięcia z tego wniosku dotyczyły wszystkich spadkobierców, wskazał w sentencji postanowienia, iż dotyczy on jedynie żądania H. G.i W. R..

(postanowienie z dnia 24.07.2006 r. Nr(...)- k. 359 – 360)

Na podstawie powyższego, po rozpatrzeniu wniosku H. G.i pełn. W. R., decyzją z dnia 16 sierpnia 2006 r. wydaną w sprawie (...)Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W.w oparciu o przepis art. 160 k.p.a. odmówiło przyznania odszkodowania za nieruchomość położoną w W.przy ul. (...)ozn. hip. „(...)w (...)nr (...)i (...)nr rej. H.. W-208, wskazując, iż wniosek nie określa wielkości odszkodowania i nie został poparty dokumentami potwierdzającymi wysokość szkody powstałej na skutek błędnego orzeczenia (...)z 14.09.1953 r.

Rozstrzygnięcie powyższe nie wskazywało jednak na rozpoznanie wniosku o odszkodowanie w zakresie żądania jego przyznania przez pozostałych spadkobierców, w tym wypadku powodów w niniejszej sprawie.

(decyzja SKO z dnia 16.08.2006 r. (...) – k. 358)

Stosownie do treści pouczenia, pozwem z dnia 25 września 2006 r. następcy prawni byłych właścicieli nieruchomości przy ul. (...) w W.: H. G. (po jej śmierci jako jej spadkobierczyni córki A. P. i A. C.), M. R. (1), W. R. i B. L. wystąpili z pozwem o zapłatę odszkodowania, kierując swoje roszczenia w stosunku do (...) i Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...).

Powodowie, występując z powództwem wraz z pozostałymi następcami prawnymi, dochodzili w tej sprawie, toczącej się przed Sądem Okręgowym w Warszawie (...) za sygnaturą akt IC 869/06, odszkodowania w wysokości po 115.764,83 zł na rzecz każdego z nich.

Postanowieniem z dnia 21 lipca 2008 r. wydanym w sprawie oznaczonej sygnaturą akt IC 869/06 Sąd Okręgowy w Warszawie (...) odrzucił pozew wniesiony w niej przez B. L. oraz M. R. (1) z powodu czasowej niedopuszczalności drogi sądowej (art. 199 § 1 pkt 1 kpc).

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd wskazał, iż powodowie nie wyczerpali obligatoryjnej w świetle przepisu art. 160 k.p.a. drogi postępowania administracyjnego, w sytuacji dochodzenia odszkodowania za szkodę powstałą na skutek wydania przez organ decyzji administracyjnej z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a.

Z treści decyzji samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 16 sierpnia 2006 r. nie wynikało bowiem, aby wystąpili oni z wnioskiem o przyznanie odszkodowania, a tym samym aby decyzja ta obejmowała także rozstrzygnięcie w przedmiocie żądania odszkodowania jakiego domagają się powodowie.

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2009 r. wydanym w sprawie IACz 1373/09, rozpoznając zażalenie powodów na powyższe orzeczenie, nie podzielił ich argumentów i zażalenie to oddalił. W uzasadnieniu tego orzeczenia sąd II instancji wskazał przy tym, iż decyzja odmawiająca przyznania odszkodowania, a otwierająca w tym wypadku powodom drogę do jej zaskarżenia w postępowaniu cywilnym, obciążona jest kwalifikowaną wadą prawną, polegającą na niepełnym wskazaniu adresata decyzji, podlegająca zwalczaniu środkami przewidzianymi w postępowaniu administracyjnym.

(pozew z dnia 25.09.2006 r. – k. 100 – 104, pismo procesowe z dnia 31.07.2007 r. – k. 115 – 116, postanowienie z dnia 8.08.2007 r. – k. 117, postanowienie z dnia 21.07.2008 r. – k. 118 – 122, postanowienie z dnia 31.08.2009 r. – k. 123 - 127)

W zaistniałej sytuacji, chcąc wyczerpać drogę postępowania administracyjnego, wnioskiem z dnia 19 stycznia 2010 r. M. R. (1) w imieniu własnym oraz w imieniu B. L., zwrócił się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. o przyznanie na podstawie art. 160 kpa odszkodowania za przedmiotową nieruchomość.

Rozpatrując ten wniosek powodów, decyzją z dnia 15 lutego 2011 r. sygn. (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. odmówiło przyznania odszkodowania w części stanowiącej własność komunalną, wskazując, iż wobec faktu, iż decyzja stwierdzająca nieważność orzeczenia z dnia 14 września 1953 r. wydana została w dniu 4 kwietnia 2011 r., wniosek ten został złożony po upływie przewidzianego art. 160 § 6 trzyletniego terminu, po upływie którego roszczenie o odszkodowanie uległo przedawnieniu.

Wniosek powodów o przyznanie odszkodowania za nieruchomość w części stanowiącej obecnie własność Skarbu Państwa przekazany został do rozpoznania zgodnie z właściwością (art. 65 § 1 k.p.a.) Ministrowi Infrastruktury.

(decyzja (...) z dnia 15.02.2011 r. – k. 33, postanowienie (...) z dnia 15.02.2011 r. – k. 34)

Rozpoznając wniosek powodów, Minister Transportu, (...)decyzjami z dnia 13 marca 2012 r. wydanymi w sprawie (...)odmówił B. L.i M. R. (1)przyznania odszkodowania za szkodę poniesioną przez nich w związku z wydaniem orzeczenia administracyjnego (...)w dniu 14.09.1953 r., w części dotyczącej nieruchomości wchodzącej obecnie w skład działki ewidencyjnej nr (...)z obrębu (...) wobec przedawnienia roszczenia.

(decyzje z dnia 13.03.2012 r. – k. 147 -148, k. 149 – 150)

Niezależnie od powyższego, postanowieniem z dnia 17 lutego 2011 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. odmówiło zmiany decyzji wydanej w dniu 16 sierpnia 2006 r. w sprawie (...), z wnioskiem o którą wystąpił pełnomocnik spadkobierców, wnosząc o objęcie wydaną uprzednio decyzją odmawiającą przyznania odszkodowania wszystkich spadkobierców, w tym również powodów, a co miało doprowadzić do usunięcia wady kwalifikowanej w zakresie błędnego wskazania adresatów uprzednio wydanej decyzji odmownej.

(wniosek z dnia 18.03.2010 r. - k. 381, postanowienie (...) z dnia 17.02.2011 r. – k. 35)

W tej sytuacji, powodowie nie uzyskawszy odszkodowania w ramach postępowania administracyjnego powodowie wystąpili samodzielnie z powództwem o zapłatę odszkodowania w sprawie niniejszej.

Jak już wskazano na wstępie, zabudowana nieruchomość przy ulicy (...)w W., oznaczona nr hip. „(...)w kol. (...)nr (...)i (...), rej. (...), stanowiła co do połowy własność S. R., do drugiej zaś połowy w częściach równych stanowiła własność T. R., R. R. (1)i H. G..

Postanowieniem Sądu Rejonowego (...) z dnia 12.06.1992 r. sygn. akt INs 247/92/III spadek po zmarłej S. R.nabyli z mocy ustawy córka H. G.w 1/2 części oraz wnuki M. R. (1), W. R.i B. L.po 1/6 części każde z nich.

Spadek po T. R. na mocy ustawy nabyli żona H. R. oraz dzieci M. R. (1), W. R. i B. L. po 1/4 części każde z nich. Spadek po H. R. nabyli na mocy ustawy W. R., M. R. (1) i B. L. po 1/3 części każde z nich.

Zgodnie zaś z postanowieniem Sądu Rejonowego (...)z dnia 21.10.1998 r. sygn. akt INs 892/98 spadek po R. R. (1)nabyła matka S. R.w 2/8 części oraz Brat T. R.i siostra H. G.po 3/8 części każde z nich.

(postanowienia spadkowe – k. 72, k. 73, k. 85, k. 86, k. 87 akt nieruchomości Puławska 81)

Tym samym, na skutek spadkobrania po uprzednich właścicielach, w dacie przejęcia przez państwo przedmiotowej nieruchomości i ich następcach prawnych, powodowie uprawnieni są do 1/6 części praw do tejże nieruchomości, każdy z nich.

Wskazując na wysokość poniesionej szkody powodowie powołali się na wycenę dokonaną w ramach postępowania prowadzonego w sprawie IC 869/06, w której odszkodowania dochodzili pozostali spadkobiercy.

Pozwany przeciwko temu nie oponował, uznając, iż wyraża ona rzeczywistą wartość prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości.

(stanowisko pozwanego- k. 403)

Biegły sądowy rzeczoznawca majątkowy inż. J. B. (2), ustalając wartość prawa użytkowania wieczystego w sprawie IC 869/06, wartość rynkową przedmiotowej nieruchomości gruntowej o powierzchni 469 m², położonej w W.przy ul. (...), w obrębie (...), (d. (...)), stanowiącej obecnie część działek nr ew. (...). (...), (...)opisanych w księgach wieczystych KW (...), ustalił na kwotę 1.828.631,00 zł, przy cenie jednostkowej prawa użytkowania wieczystego gruntu 3.899,00 zł/m².

Ustalając wartość prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, która w konsekwencji przekłada się na wysokość szkody poniesionej przez byłych właścicieli, z tytułu braku możliwości uzyskania prawa użytkowania wieczystego

nieruchomości i własności budynku, w złożonej opinii biegły wskazał wartość według stanu nieruchomości i obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego na dzień 14 września 1953 r., tj. datę wydania pierwotnej decyzji odmawiającej poprzednikom prawnych powodów ustanowienia prawa własności czasowej (użytkowania wieczystego) przedmiotowej nieruchomości oraz cen na datę sporządzenia opinii (tj. na dzień 29 grudnia 2010 r.) nie obejmującą

(opinia biegłego J. k. 215 - 235)

Powyższy stan faktyczny, co do zasady bezsporny pomiędzy stronami, Sąd ustalił w oparciu o kserokopie wskazanych wyżej dokumentów.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej kserokopiom dokumentów urzędowych i prywatnych opierając się na nich jako na dowodach, o których mowa w art. 308 k.p.c. jako, że żadna ze stron nie kwestionowała tak istnienia w/w dokumentów jak i zgodności ich kserokopii złożonych do akt z oryginałami. Zbędnym było zatem żądanie oryginałów w/w dokumentów tym bardziej, że strony nie kwestionowały okoliczności faktycznych wskazanych przez powodów w uzasadnieniu pozwu.

Sąd zważył co następuje:

Kwestię odpowiedzialności odszkodowawczej organów administracji państwowej za szkodę wyrządzoną decyzją administracyjną reguluje w obecnie obowiązującym stanie prawnym przepis art. 417¹ § 2 k.c., który wszedł w życie z dniem 1 września 2004 r. w następstwie uchwalenia ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, póź. 1692). Ustawa ta postanowieniem z art. 2 ust. 2 uchyliła w całości art. 160 k.p.a. w jego dotychczasowym brzmieniu. Zgodnie z obowiązującym obecnie art. 417¹ § 2 k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Warunkiem dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia jest wcześniejsze stwierdzenie „we właściwym postępowaniu” niezgodności wydanego orzeczenia z prawem (art. 417¹ § 2 k.c.).

Jednocześnie jednak, zgodnie z art. 5 przywołanej ustawy nowelizującej z dnia 17 czerwca 2004 r., do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy art. 417, art. 419, art. 420, art. 420¹, art. 420² i art. 421 ustawy kodeks cywilny oraz art. 153, art. 160 i art. 161 § 5 ustawy kodeks postępowania administracyjnego, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym było, iż zarówno pierwotna decyzja administracyjna, jak i następnie wydane orzeczenie, stwierdzające jej nieważność, wydane zostały przed dniem 1 września 2004 r.

Nie mniej jednak przypomnieć należy, iż kwestia interpretacji art. 5 wyżej powołanej ustawy zmieniającej budziła kontrowersje. Ostatecznie jednak zostały one rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego, podjętej w składzie Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w dniu 31 marca 2011 r., sygn. akt: III CZP 112/10. W uchwale tej Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie jej z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. oraz jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji RP odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby utrata nastąpiła po dniu wejścia w życie Konstytucji.

Uchwała z dnia 31 marca 2011 r. podjęta przez Sąd Najwyższy w składzie Izby Cywilnej jest w praktyce swoistą zmianą prawa, gdyż wiążąc Sąd Najwyższy w rozpoznawanych sprawach, wiąże także pośrednio sądy powszechne. Orzeczenie wydane przez sąd powszechny niezgodnie z tą uchwałą, zaskarżone kasacją, nie zostanie utrzymane w mocy.

W niniejszej sprawie wadliwe orzeczenie administracyjne, którym było Orzeczenie (...)z dnia 14 września 1953 r. Nr(...)odmawiające przyznania dotychczasowym właścicielom – S. R., T. R., R. R. (1) i H. G. prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...)położonej przy ul. (...)stwierdzające jednocześnie jej przejście na własność Skarbu Państwa, wydane zostało na długo przed dniem 1 września 2004 r. i na długo przed dniem wejścia w życie aktualnie obowiązującej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z ówczesnym brzmieniem art. 160 k.p.a., stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. W myśl art. 160 § 3 k.p.a., odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności.

Powodowie w niniejszej sprawie, co bezsporne, wykazali, iż w dniu 14 września 1953 r. zostało wydane wadliwe orzeczenie administracyjne, którym było przywoływane już wielokrotnie orzeczenie (...)Nr (...), a którego nieważność i wydanie z naruszeniem prawa zostało następnie stwierdzone.

W związku z tym, iż zdarzenia prawne, których dotyczy niniejsze rozstrzygnięcie miały miejsce przed dniem 1 września 2004 r., zastosowanie w niniejszej sprawie znajdzie art. 160 k.p.a. w jego brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 2004 r.

Przepis art. 160 § 4 k.p.a. stanowi przy tym, iż o odszkodowaniu przysługującym od organu wymienionego w § 1 orzeka organ administracji publicznej, który stwierdził nieważność decyzji z powodu naruszenia przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że została ona wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Zgodnie zaś z art. 160 § 5 k.p.a., strona niezadowolona z przyznanego jej odszkodowania przez organ administracji publicznej wymieniony w § 4, w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia jej decyzji w tej sprawie, może wnieść powództwo do sądu powszechnego, co jednakże istotne, zgodnie z § 6 art. 160 k.p.a., roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Wskazać jednakże należy, iż wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 września 2005 r. w sprawie P 18/04 OTK-A 2005/8/88 uznano, iż 160 § 5 k.p.a. jest niezgodny z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie w jakim przewiduje trzydziestodniowy termin do wniesienia powództwa do sądu powszechnego.

Jak wskazano wyżej, z treści art. 160 k.p.a. wynika, że roszczenie odszkodowawcze przysługuje od organu, który wydał wadliwą decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Z uwagi na fakt, iż podstawa faktyczna dochodzonego pozwem odszkodowania związana jest z wydaniem w dniu 14 września 1953 r. decyzji administracyjnej przez (...), czyli decyzji organu obecnie nieistniejącego, legitymacja bierna w rozpoznawanej sprawie przysługuje podmiotowi, który obecnie przejął prawa i zobowiązania nieistniejącego podmiotu.

Właściwą regulację w tym zakresie zawiera ustawa z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.).

Jak przy tym wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 grudnia 2006 r. sygn. akt III CZP 99/06 (niepubl.), który to pogląd podzielany jest przez Sąd w składzie niniejszym, w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej przed 27 maja 1990 r., (o której mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 przywołanej ustawy), jeżeli

stwierdzenie nieważności tej decyzji nastąpiło po tej dacie, to Skarb Państwa, a nie Gmina jest biernie legitymowany w procesie o naprawienie szkody.

Zważywszy zatem na fakt, iż ostateczna decyzja administracyjna stanowiąca źródło szkody w niniejszej sprawie, wydana została przed dniem 27 maja 1990 r. (14 września 1953r.), zaś samo stwierdzenie jej nieważności nastąpiło już po tej dacie (ostateczne decyzje Prezesa Urzędu (...) - 13 września 2000 r. nr (...) i decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W.z dnia 4 kwietnia 2001 r. sygn. (...)), odpowiedzialność odszkodowawcza za wydanie decyzji z naruszeniem prawa pozostała po stronie Skarbu Państwa, reprezentowanego aktualnie w tym zakresie przez Wojewodę (...), który przejął kompetencje należące dotychczas między innymi do terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego lub przy właściwej gminie, a więc także odpowiedzialność za działania (...).

Powyższe przesądza w kwestii właściwej w tej sprawie legitymacji biernej pozwanego.

Przechodząc do oceny zasadności roszczenia powodów, w pierwszej kolejności odnieść należało się do podnoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, warunkującego merytoryczne rozpoznanie sprawy.

Podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powodów z uwagi na niezachowanie trzyletniego terminu wynikającego z art. 160 § 6 k.p.a., uznać należało, w ocenie Sądu, za niezasługujący na uwzględnienie w okolicznościach niniejszej sprawy.

Zgodnie z art. 117 Art. 117. § 1. § 1 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu; w myśl zaś art. 117 § 2 k.c., po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Skutkiem przedawnienia jest powstanie po upływie terminu przedawnienia po stronie tego, przeciw komu przysługuje roszczenie, uprawnienia do uchylenia się od jego zaspokojenia, czyli tzw. zarzut peremptoryjny. Wykonanie tego uprawnienia powoduje, że roszczenie już nie może być skutecznie dochodzone. Dotyczy to nie tylko roszczenia głównego, ale i odsetek za opóźnienie (tak uchwała SN z 10 listopada 1995 r., III CZP 156/95, OSNC 3/96, poz. 31). Przedawnienie uniemożliwia też dochodzenie przedawnionego roszczenia na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 k.c. i następne), stanowiłoby to bowiem niedopuszczalne obejście prawa.

Skorzystanie przez dłużnika z przysługującego mu prawa i uchylenie się od zaspokojenia roszczenia obliguje sąd do oddalenia żądania pozwu obejmującego przedawnione roszczenie. W razie niepodniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia sąd nie może przedawnienia uwzględnić z urzędu. Nie ma znaczenia przyczyna nieskorzystania przez dłużnika z jego prawa, art. 117 § 2 k.c. pozostawia bowiem decyzję wyłącznie samemu dłużnikowi, ponieważ ma on prawo powołania się na przedawnienie albo zrzeczenia się tego prawa po upływie terminu przedawnienia.

W okolicznościach niniejszej sprawy zważyć zaś należy, iż decyzje

Wskazać przy tym należy, iż w wyroku z dnia 5 grudnia 2007r, sygn. I CSK 301/07 (niepubl.), Sąd Najwyższy potwierdził, że art. 160 § 6 k.p.a. stanowi wyłączną podstawę dla określenia, kiedy roszczenie odszkodowawcze z art. 160 § 1 kpa staje się wymagalne i w jakim terminie ulega przedawnieniu.

Początek biegu przedawnienia z art. 160 § 6 k.p.a. należy bowiem wiązać ze ściśle określonym w nim zdarzeniem, tj. wydaniem decyzji stwierdzającej nieważność albo decyzji stwierdzającej, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Niezależnie od powyższego, podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia w okolicznościach niniejszej sprawy traktować należy jako nadużycia prawa, stanowiące naruszenie art. 5 k.c.

.....

W rozpatrywanej sprawie szkoda powodów polegała na utracie możliwości przyznania prawa użytkowania wieczystego (uprzednio własności czasowej) zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej przy ul. (...)oznaczonego hip. „(...)w (...)Nr (...)i (...)” nr rej. (...), w części stanowiącej obecnie część działek ewidencyjnych nr (...)i (...)w obrębie (...)oraz działki ewidencyjnej nr (...)z obrębu (...), który to grunt objęty został działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy, w sytuacji, kiedy spełnione zostały przesłanki jego przyznania.

Szkoda ta ma, jak wynika z okoliczności niniejszej sprawy, a co potwierdzają odmowne decyzje dotyczące ustanowienia prawa użytkowania na rzecz powodów, charakter nieodwracalny z powodu rozdysponowania przedmiotowego gruntu, na którym ustanowiono prawa na rzecz podmiotu trzeciego.

Tego rodzaju uszczerbek majątkowy stanowi stratę, będącą w świetle przywołanych przepisów szkodą rzeczywistą.

Rozmiar szkody powodów, zważywszy na brak możliwości restytucji, wyznacza w tym wypadku wartość utraconego prawa, odpowiadająca w tym wypadku wartości prawa użytkowania wieczystego przejętej nieruchomości. Które zostałyby w roku 1953 ustanowione na rzecz poprzedników prawnych powodów, gdyby wydano decyzję odpowiadającą prawu. W takim bowiem kształcie poprzednicy prawni powodów utracili przedmiot swego prawa – roszczenie o ustanowienie użytkowania wieczystego gruntu w odpowiednim udziale.

Opinia biegłego J. B. (2), który wyliczył wartość prawa użytkowania nieruchomości na kwotę 1.828.631,00 zł zgodnie z ustalonym na datę przejęcia stanem, pochodziła z grudnia 2010 r. Strony nie podnosiły dezaktualizacji opinii, a zatem możliwe było posłużenie się tą wyceną jako aktualną na datę wyrokowania w niniejszej sprawie.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd przyjął, iż każdy z powodów poniósł szkodę w wysokości 304.771,83 zł, a więc w rozmiarze wyznaczonym przez wysokość ich udziału spadkowego w stosunku do wartości prawa użytkowania przedmiotowej nieruchomości (1/6 z 1.828.631,00 zł.

Takie też kwoty – po 304.771,83 zł, Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów jako odszkodowanie za szkodę rzeczywistą związaną z wydaniem z naruszeniem prawa przez (...)orzeczenia z dnia 14 września 1953 r. Nr (...)odmawiającego przyznania dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...)położonej przy ul. (...)i przejęcia tejże nieruchomości na rzecz Państwa.

Zgodnie z art. 363 k.c. wysokość odszkodowania określa się według cen z daty jego ustalania. Uznając, iż wycena odzwierciedla stan rzeczy z chwili wyrokowania, Sąd zasądził także odsetki z tytułu opóźnienia, należne na podstawie art. 481 k.c.

Z żądaniem zapłaty przez pozwanego odszkodowania powodowie występowali już wcześniej, czego wyrazem są nie tylko wnioski o odszkodowanie składane w postępowaniu administracyjnym, ale także pozew złożony w dniu 25 września 2006 r. w sprawie IC 869/06, w którym dochodzili zapłaty z tytułu odszkodowania kwot po 115.764,83 zł, zaś już po sporządzeniu operatu z dnia 29 grudnia 2010 r. pozwany miał wiedzę, co do tego, iż kwota ta jest nawet większa.

Rozpatrując żądanie w zakresie dotyczącym odsetek z tytułu opóźnienia Sąd miał na uwadze, iż powód domagał się odsetek ustawowych od dnia wniesienia pierwszego pozwu w sprawie IC 869/06 (25.09.2006 r.), ewentualnie od dnia sporządzenia operatu szacunkowego przez biegłego J. B. w sprawie IC 869/06 (29.12.2010 r.), względnie od dnia następnego po tej dacie, ewentualnie od dnia wniesienia pozwu w sprawie niniejszej, powódka wносиła zaś o zasądzenie tych odsetek od dnia wytoczenia powództwa w sprawie IC 869/06.

Mając na uwadze tak waloryzacyjną, jak i kompensującą skutki spóźnienie spełnienia należnego powodom świadczenia funkcję odsetek, w ocenie Sądu zasadne było zasądzenie odsetek z tytułu opóźnienia, zgodnie z żądaniem powoda od dnia następnego po dokonaniu wyceny przez biegłego J. B. wartości utraconego prawa tj. od dnia 30 grudnia 2010 r., od kwoty 115.764,83 zł, której zapłaty domagali się powodowie już w pozwie z dnia 25 września 2006 r., istniał już stan wymagalności roszczenia co do tych kwot, zaś od różnicy w kwocie dochodzonej pozwem złożonym

w sprawie niniejszej, oraz żądanym uprzednio, tj. od kwoty 189.007,00 zł od dnia wystąpienia przez powodów z powództwem w niniejszej sprawie, odpowiednio od dnia 7 grudnia 2001 r. dla M. R. (1) oraz od dnia 11 stycznia 2012 r. dla B. L., w tej bowiem dacie roszczenie co do tej różnicy stało się wymagalne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt 1 i 2 wyroku.

Orzekając o kosztach procesu Sąd miał na uwadze, iż zgodnie z art. 98 k.p.c., strona przegrywająca sprawę, a taką jest w okolicznościach tej sprawy pozwany, obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty te w sprawie niniejszej składają się koszty wynagrodzenia ustanowionych przez pozwanych profesjonalnych pełnomocników.

Mając w tej sytuacji na uwadze wysokość stawki minimalnej określonej w § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) oraz rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwoty po. 7.217,00 zł, obejmujące wynagrodzenie w stawce minimalnej oraz koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, orzekając w tym zakresie jak w pkt 2 sentencji.